

Stanisław Rabiej

"Teologia pokoju. Materiały z symposium Sekcji Dogmatycznej Teologów Polskich, Łódź-Łagiewniki, 16-18 września 1985", red. S. C. Napiórkowski, Niepokalanów 1988 : [recenzja]

Collectanea Theologica 59/3, 186-187

1989

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Teologia pokoju. Materiały z sympozjum Sekcji Dogmatycznej Teologów Polskich, Łódź-Łagiewniki, 16—18 września 1985, redaktor S. C. Napiórkowski, OFMConv., Niepokalanów 1988, Wydawnictwo Ojców Franciszkanów, s. 184.

Teologia pokoju to książka zawierająca plon kolejnego sympozjum Sekcji Dogmatycznej Teologów Polskich. Wydana została pod redakcją o. prof. dr. S. C. Napiórkowskiego OFMConv. On też jest autorem rzeczowego (wstępu) *Wprowadzenia* do sympozjum jak i jego *Podsumowania*. W swoich wystąpieniach (zwłaszcza we *Wprowadzeniu*) próbuje usprawiedliwić temat pokoju w refleksji dogmatycznej. Podkreśla, że teologiczne przemyślenia nad pokojem nie mogą zrodzić „dogmatyki pokoju”, ponieważ „pokój” to temat wybitnie interdyscyplinarny. Dlatego też zaproszonym prelegentom reprezentującym różne dziedziny teologii zaproponowano skoncentrowanie się na problemie pokoju jako drugim imieniu zbawienia w aspektach: pokój a królestwo Boże; pokój a łaska; pokój jako przedmiot orędzia chrześcijańskiego: „Pokój mój daję wam, nie jako daje świat... Błogosławieni pokój czyniący”.

Tak sprecyzowany kierunek badań próbowali podjąć autorzy kolejnych referatów. Owocem tych wysiłków jest materiał zebrany w jednej książce.

Otwiera ją (tuż w *Wprowadzeniu*) artykuł ks. prof. dr. Józefa Homerskiego *Idea pokoju w Starym Testamencie*. Przedmiotem rozważań są tu wypowiedzi proroków na temat pokoju. Zauważalna jest zbieżność ich myśli z ideą zawartą w KDK: „Pokój nie jest prostym brakiem wojny ani też nie sprrowadza się jedynie do stanu równowagi sił sobie przeciwstawnych, nie rodzi się także z despotycznego władztwa, lecz słusznie i właściwie zowie się «dziełem sprawiedliwości» (Iz 32, 17)... Pokoju nigdy nie da się na zawsze zdobyć, lecz ciągle go budować” (KDK 78).

Ideę pokoju w Nowym Testamencie próbuje naświetlić ks. dr Eugeniusz Szewc. Podkreśla, że „pokój Chrystusa” jawi się jako depozyt powierzany małej grupie dla przekazywania dalej. Jako rezultat męki, śmierci i zmartwychwstania Jezusa ma być fundamentem jedności Kościoła i świata.

Na ile chrześcijaństwo zdołało wcielić tenże „pokój Chrystusa” na przestrzeni dziejów? Na to pytanie stara się odpowiedzieć bp Jan Srutwa, obecnie rektor KUL. Wychodząc od tekstu św. Augustyna z dzieła *O państwie Bożym* (XIX 12, 1) dokonuje przeglądu historii problematyki pokoju. Przy czym nie zaniedbuje mówienia o wojnie jako krańcowym zaprzeczeniu pokoju. W efekcie daje to obraz tego, jak w zetknięciu z realiami życia wyglądała u chrześcijan różnych wieków teoria i praktyka pokoju równoległe do teorii i praktyki wojny — od epoki prześladowań aż po dni nasze. Refleksje te zamyka cytowana myśl Jana Pawła II: „Z pomocą Bożą, przy dobrej woli i poczuciu odpowiedzialności ze strony wszystkich narodów wojny można uniknąć i można zachować pokój”.

Do myśli na temat pokoju u obecnego papieża — w dalszym przebiegu dyskusji — sięga ks. prof. dr Joachima Kondziela. Zauważa on, że u podstaw nauczania biskupa Rzymu na ten temat leży teologiczna perspektywa zawierająca przesłanie nadziei: „Pokój nie jest utopią... Wojna nie jest klęską nieuniknioną”.

Tego typu przesłanie nadziei pokoju daje się równie mocno słyszeć w nauczaniu wielu innych pasterzy Kościoła. Dowodzi tego ks. prof. dr Alfons Skowronek w swoim artykule *Wojna i pokój w listach pasterskich niektórych episkopatów katolickich*. Wśród wielu stanowisk krajowych episkopatów wyróżnia i szerzej omawia list pasterski Konferencji Biskupów USA z 1983 roku oraz list biskupów RFN (*Gerechtigkeit schafft Frieden. Aus dem Friedenswort der Deutschen Bischofskonferenz*) z tego samego roku. Zauważalna jest zgodność tych i wielu innych episkopatów świata wyrażająca się m. in. w przekonaniu, że „...pokój jest zarówno darem Bożym, jak i dziełem ludzkim”. Nie jest on stanem stałym, ale procesem i to procesem dynamicznym. Trzeba więc pokój czynić.

Na konkretne wzorce „czyniących pokój” wskazują autorzy pozostałych wypowiedzi. I tak Piotr Anzulewicz kładzie akcent na *Poselstwo pokoju św. Franciszka*; Antoni Dunajski upatruje w twórczości K. C. Norwida pewne zaangażowanie na rzecz pokoju, zaś Piotr Sielużycki przedstawia brata Rogera Schutza i dom Helderera Camarę jako „sługi pokoju”.

Poza wzorcami osobowymi można także mówić o uprzywilejowanych miejscach i momentach, w których Kościół kontempluje i celebrytuje pokój. Jednym z nich jest na pewno liturgia eucharystyczna. O *pokoju w świetle liturgii eucharystycznej* mówi w swym referacie Adam Durak.

Na koniec wypowiada się jeszcze raz o. S. C. Napiórkowski. W swoim wystąpieniu zatytułowanym *Blagostawieni pokój czyniący* próbuje podsumować całą dyskusję takimi oto wnioskami:

— Temat pokoju, mało dostrzegany dotąd, ma duże znaczenie dla teologii dogmatycznej. Łączy się bowiem z samą koncepcją Boga, z misterium stworzenia, z teologią Królestwa Bożego, hamartiologią, chrystologią, soteriologią, mariologią, eklezjologią, sakramentologią (zwłaszcza z Eucharystią) i wreszcie z eschatologią.

— Przeglądy bibliograficzne i środki społecznego przekazu każą nam jednak uznać, że i poza teologią pokój jest jednym z wiodących tematów współczesności.

— Do około 4000 pozycji wydanych po wojnie na temat pokoju dołącza *Teologia pokoju*.

Wydaje się, że na szczególną jej wartość ma wpływ zarówno rozlegle zarysowana perspektywa wokół problemu pokoju, jak i odważna, dogłębna analiza tej tematyki w świetle Ewangelii oraz chrześcijańskiego doświadczenia. Wszystko to składa się na jedną całość przemyśleń o pokoju, które mają zachęcać do stawiania dalszych pytań. Cały zresztą wysiłek autorów zaprezentowanej tu dyskusji zmierzał raczej ku wyzwoleniu różnego rodzaju pytań.

ks. Stanisław Rabiej, Lublin

Stanisław Celestyn NAPIÓRKOWSKI OFMConv., *Spór o Matkę. Mariologia jako problem ekumeniczny*, Lublin 1988, Katolicki Uniwersytet Lubelski, s. 186 (*Teologia w dialogu*, t. 3).

Wśród wielu zagadnień ekumenicznych, nad jakimi zatrzymuje się obecnie refleksja teologów, niewątpliwie problemem ekumenicznym jest mariologia, która szczególnie waży w dialogu ekumenicznym między katolikami i protestantami. Problemem mariologii w kontekście ekumenicznym zajął się wytrawny polski mariolog i ekumenista S. C. Napiórkowski i owocem podjęcia tego problemu jest piękna i wartościowa publikacja *Spór o Matkę*. W tej książce stara się ukazać, jak widzą mariologię współcześni teologowie protestanccy i jakie są konsekwencje konfrontacji ich teologii z teologią teologów katolickich.

W rozdziale pierwszym o. Napiórkowski omawia protestanckie ujęcie „przywilejów Maryi”: Bożego macierzyństwa, dziewictwa, świętości i wniebowzięcia (s. 19—62). Rozdział drugi poświęca „posłannictwu Maryi”, a więc zagadnieniom duchowego macierzyństwa Maryi, Jej pośrednictwa i stosunku między Maryją i Kościołem (s. 68—86). W rozdziale trzecim omawia kwestię kultu maryjnego w teologii protestanckiej oraz jej ocenę katolickiego ujęcia tej kwestii (s. 87—116). Rozdział czwarty (s. 117—153) zatytułowany *Pomost czy przepaść?* stanowi ocenę protestanckiej teologii maryjnej podjętej pod kątem próby rozwiązania problemu: „o ile poglądy mariologiczne współczesnych europejskich teologów protestanckich stanowią przeszkodę lub pomoc w dialogu ekumenicznym” (s. 117). W celu rozwiązania tak postawionego problemu nasz autor najpierw zestawia podstawowe twierdzenia mariologii protestanckiej i katolickiej, aby potem wskazać na podstawy różnic między obie-